

Будник О. Етновиховне середовище педагогічного навчального закладу : теоретико-методологічний аспект / Олена Будник // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2012. – № 5. – С. 175–184.

УДК 37.01:371.2

Олена Будник

ЕТНОВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Актуальність проблеми. В сучасних умовах інтегрування до світового освітнього простору та експансії ”масової культури” проблему унеможливлення асиміляції народів, збереження національної ідентичності та самобутності української нації вважаємо надзвичайно актуальною. Чільне місце у вирішенні означеної проблеми належить навчально-виховним закладам, зорієнтованості педагогічної системи на оновлення змісту освіти на засадах етнокультури. Як зазначає В. Кремень, у розвитку освіти України відбувається поступовий перехід від ”безнаціональної” унітарної підготовки особистості до етнічно диференційованої [7, с. 20].

Поліетнічна мозаїка України детермінує проблему формування єдиного освітнього простору навчальних закладів різних типів, що у багатонаціональній державі належить до найскладніших, оскільки їх різні аспекти торкаються національних почуттів та інтересів громадян. У “Концепції національного виховання студентської молоді” зазначено: ”Глобальний простір, у який інтегрується наша студентська молодь, передбачає засвоєння надбань культури різних народів. Тому постає потреба в здатності студентської молоді до входження у світовий соціокультурний простір – за умови збереження української національної ідентичності” [14]. Отож необхідність проектування виховної системи педагогічного навчального закладу із ретельним урахуванням фундаментальних загальноукраїнських традицій є об’єктивною.

Аналіз останніх досліджень проблеми. Методологічні аспекти вдосконалення змісту професійно-педагогічної освіти відображено в наукових працях І. Беха, Г. Васяновича, І. Зязюна, Н. Ничкало, С. Сисоєвої, Р. Скульського, О. Сухомлинської; окремі аспекти формування етнокультурної компетентності студентської молоді досліджують О. Гуренко, М. Євтух, В. Кириченко, Л. Коваль; традиції етнопедагогіки як засобу формування національної ідентичності та самосвідомості – С. Борисова, Г. Волков, О. Красовська, Р. Осипець, Л. Паламарчук, М. Стельмахович, В. Струманський, Д. Тхоржевський та інші.

У сучасній науково-педагогічній літературі зміст поняття „середовище” тлумачать по-різному (С. Сергеев, В. Ясвін, К. Ясперс тощо) і оперують ним, як поняттям „освітнє середовище” (Є. Бондаревська, В. Веснін, І. Левицька, А. Лукіна, Л. Кепачевська, І. Улановська), а також класифікують (Л. Буєва, Ю. Мануйлов, Л. Новікова, Н. Селіванова, І. Якиманська, В. Ясвін) відповідно до предмету формування: у підходах до наукового розуміння означеного феномена у вимірах соціальної педагогіки (співпраця сім'ї, школи, позашкільних навчальних закладів, громадськості), організації навчально-виховного процесу (сукупність санітарно-гігієнічних та педагогічних вимог до роботи з учнями) і под.

Актуальним для дослідження вважаємо вплив соціального середовища на формування особистості (Г. Дементьєва, А. Капська, Р. Малиношевський), обґрунтування взаємозв'язку соціокультурного простору з її розвитком (В. Буєва, М. Іщенко, М. Сорокін, І. Якиманська), визначення сутності понять „навчально-терапевтичне середовище” (Г. Любимова), „організаційний клімат школи” (О. Гуменюк), „освітній простір”, „виховна система” (В. Докучаєва, Л. Новікова, С. Савченко, В. Селіванова та ін.), „творче освітнє середовище” (В. Ясвін), “творче освітньо-виховне середовище” (К. Приходченко), “виховне середовище” (А. Афанасьєв, Т. Алексеєнко, Н. Ішук, Л. Коган, Л. Новікова,

В. Семенов), “особистісно орієнтоване виховне середовище” (К. Балтремус, І. Бех), “розвивальне предметно-ігрове середовище дошкільного навчального закладу” (К. Крутій, Г. Лаврентьєва, Н. Лисенко), “розвивальне освітнє середовище” (А. Галицька, Б. Ельконін, Б. Скоморовський, Т. Чернікова, І. Фурман), “освітнє середовище сільської школи” (Г. Іванюк), “вплив етнопедагогіки на формуюче середовище дошкільця” (Г. Волков), “середовище екологічного розвитку”, “фізичне розвивальне середовище” (Г. Лаврентєва), “етноінформаційне середовище” (Б. Афанасьєв).

Однак поза увагою вчених залишається проблема формування етновиховного середовища педагогічного навчального закладу. Вивчення та ретельний аналіз наукових праць згаданих вище дослідників засвідчує надійне теоретико-методичне підґрунтя окресленої нами проблеми. Різновекторність підходів до тлумачення самого змісту поняття „середовище” в педагогічному аспекті зумовлює його поліфункціональність, широке практичне використання.

Метою статті є визначення теоретичних основ формування етновиховного середовища педагогічного навчального закладу України на тлі сучасних глобалізаційних процесів, посилення етнонаціональної активності в багатьох країнах світу, міжкультурного інтегрування.

У сучасній науці зустрічаємо низку праць, в яких ведуться дискусії стосовно досліджень функціонального зв'язку, сутності й структури понять “виховне середовище” та “виховний простір”. В. Кириченко, Г. Ковганич та інші дослідники вважають, що “основним механізмом створення виховного простору є взаємодія суб'єктів, об'єднаних однаковою розумінням концепції виховного простору, педагогічних задач“, принципів і підходів до виховання, де “ключовим технологічним моментом є їхня спільна перетворююча діяльність“ [6, с. 11]. Автори вбачають різницю між згаданими поняттями в тому, що *виховне середовище* – це даність, а не наслідок цілеспрямованої педагогічної діяльності, а *виховний простір* є результатом відповідної діяльності, її

олюднення [Там само, с. 11–12]. Згадані вчені схильні до тези, що “виховний простір – це частина потенційного виховного середовища (як правило, ширшого за межі навчально-виховного процесу), створена вихователями та вихованцями” [4]. У даному випадку перше поняття є вужчим відносно другого.

Відтак, існують і протилежні твердження: освітнє середовище – це частина соціокультурного простору, зона взаємодії освітніх систем, їх елементів, суб’єктів освітнього процесу, що має кілька рівнів – від федерального, регіонального, до основного свого елемента – освітнього середовища конкретного навчального закладу й класу [15, с. 20]. Л. Новікова під виховним простором розуміє педагогічно доцільно організоване середовище, що оточує окрему дитину або визначену кількість дітей (класу, школи, будинку, двору, мікрорайону, села, малого або великого міста, області). Аналогічними є твердження Н.Селіванова [16], що увиразнює тенденцію до синоніміки понять “середовище” та “простір”.

Спроби педагогізувати середовище в напрямі його сприятливості для дитини висловлюють науковці й педагоги-практики, що й зумовило педагогічне поняття “виховний простір”. На думку вчених (В. Кириченко, Г. Ковганич), у ньому вміщено природний, соціальний, інформаційний і культурний компоненти [6].

Попри ототожнення згаданих понять, І. Зайцева, Г. Гончарук вказують на доцільності визнати перевагу терміну “середовище”, яке містить більше конкретики. Натомість вчення про вплив довкілля на поведінку і діяльність людини, мабуть, домінує не випадково, адже дослідники все ще оперують поняттями “*середовищне виховання*” (А. Хуторський), “*середовищний підхід до освіти*” (К. Приходченко), “*середовищно орієнтоване навчання*” (С.Сергєєв) [13].

За С. Сергеевим, середовище “завжди перебуває в єдності з діяльністю, але не будь-яка діяльність свідчить про наявність середовища” [17, с. 61]. Таким чином людина змінюється в середовищі і цей вплив є взаємним, тобто і людина може змінювати це середовище. Дослідник увів у педагогічну термінологію поняття “навчальні культурні середовища” [Там само].

Отож у сучасній педагогічній науці не існує єдиного розуміння змісту понять “виховне середовище” та “виховний простір”. Нам глибоко імпонує їх чітке розмежування, здійснене Р. Малиношевським, котрий зазначає, що “виховне середовище саме по собі завжди є локальним утворенням“, а виховний простір – “глобальною конструкцією, яка охоплює різні середовища“, тобто останнє поняття є об’ємнішим, ширшим за значенням [9, с. 10]. На основі аналізу структури соціального середовища, зокрема класифікацією факторів впливу на особистість, запропоновану А. Мудриком [10], окреслено функціональні межі виховного середовища, звужуючи його до мікросередовища (сім’я, дошкільний навчальний заклад, школа, університет і т.п.). Відповідно виховний простір поширюється на макросередовище (країна, суспільство, етнос), хоч поняття “виховне середовище” та “виховний простір” накладаються одне на одне й взаємопересікаються. Їх об’єднує спільна мета, оскільки їхній вплив не може бути різновекторним [9, с. 10].

Подібні узагальнення робить і Л. Побережна, визначаючи сутність становлення культурного середовища: “Культурне середовище може розглядатися на мікрорівні – як середовище освітнього закладу, так і на макрорівні – як простір формування і вдосконалення педагогічної культури в цілому (школи, методичні центри, педагогічні засоби масової інформації...), педагогічного впливу на процеси розвитку особистості в суспільстві (ЗМІ: телебачення, преса, Інтернет, система освіти у цілому)” [12].

У дослідженні послуговуємося визначенням К. Крутій, котра під *розвивальним освітнім середовищем* розуміє спеціально змодельовані умови

забезпечення різноманітних варіантів вибору шляху розвитку й дорослішання особистості, що зумовлює усвідомлення особистістю власних можливостей, ініціативності й всебічної самореалізації [8].

У статті ми оперуватимемо поняттям “виховне середовище”, а з опертям на елементи етнокультури та врахуванням їхніх функцій у педагогічному процесі вважаємо за доцільне введення в наукову термінологію поняття “*етновиховне середовище*”. Зазначмо, що етнічне виховання в його найширшому значенні передбачає й опанування відповідною інформацією, тобто навчання, тому це дослідження присвячене проблемі формування *етновиховного середовища педагогічного навчального закладу*.

У колективній монографії “Український досвід у Сполучених Штатах” (1979) Пол Магочі пише, що ставати ”етніком” стало своєрідною модою... Упродовж останніх кількох років ми всі чули про відновлення інтересу до етнічного відродження, що має місце у Сполучених Штатах. Кілька років тому американці намагалися приховати своє іноземне походження, а сьогодні міриади гудзиків, афіш, тенісок з повагою проголошують, що їх власники – італійці-американці, греко-американці, українці-американці, афроамериканці та інші. Саме святкування, присвячене 200-річчю Сполучених Штатів, дало офіційний дозвіл найвищих урядових кіл на збереження і пропаганду етнічної самосвідомості [Цит. за: 11, с. 493–497].

Світовий досвід етновиховання є повчальним для пострадянських країн, які пережили триваліший період бездержавності й національного приниження. Так, у більшості країн Європи досвід громадянської освіти не лише зберігся, а й передається нащадкам через ідеали гуманізму, демократії, солідарності, відповідальності, поваги до власної історії, культури, моралі тощо. Тому нині маємо об’єктивну потребу в осмисленні світового розвитку і глобалізаційних процесів з погляду досягнень кожної держави, її інтересів, ментальності [18].

Сьогодні розширилися межі спілкування між представниками різних народів, котрі проживають за межами України, спостерігаються міграційні процеси. Це призводить до того, що виникає проблема “діалогу культур”, зокрема в умовах вишу. Тому іншим важливим аспектом у процесі формування етновиховного середовища педагогічного навчального закладу, особливо це стосується західноукраїнського та південного регіонів, де проживають, окрім українців, білоруси, росіяни, болгары, поляки, угорці та інші етноси, вважаємо моделювання міжетнічної толерантності в організації педагогічного процесу на різних рівнях задля створення етнопсихологічного комфорту носіям інокультур і формування в них поваги до корінного населення країни – українців.

Історія України описує тернистий шлях, який пройшли її мешканці, адже впродовж тривалого часу свого існування з боку багатьох держав проводилася етнополітика, спрямована на денаціоналізацію, насильницьке нищення етнокультурних надбань. Заборона рідної мови, ліквідація національної школи, науки й культури, фізичний і духовний геноцид... Невипадково М. Драгоманов у праці “Чудацькі думки про українську національну справу” вказував на те, що будь-які зусилля уряду проти української національності “дратують” українців і примушують їх переоцінювати цінності національності в історії [5, с. 484]. З початку 90-х років ХХ сторіччя культурологічна парадигма слугує необхідною передумовою вдосконалення змісту освіти на всіх її ступенях.

Орієнтовна модель етновиховання особистості охоплює: усвідомлення етнокультурної ідентичності (ідентифікаційний рівень), оволодіння системою знань про етносередовище й корекцію атолерантних установок міжетнічного характеру (когнітивний рівень) та формування й розвиток навичок міжкультурної взаємодії (поведінково-діяльнісний рівень). Рівень етнічної освіченості майбутнього педагога виявляється в активній пізнавальній діяльності відповідного характеру, вмінні визначати толерантну поведінку людей, які різняться за соціальною, расовою, етнічною, релігійною та іншими

ознаками. Діяльність викладача в цьому контексті передбачає ретельне висвітлення значення основ різних галузей наукових знань для розвитку цивілізації, художньої літератури, творів мистецтва, досягнень світової культури, виховання на прикладах життя видатних людей.

Складовими українського етносу є елементи соціокультурного досвіду етнічних груп (лемків, бойків, подолян, поліщуків та ін.) шести історико-етнографічних зон: Поділля, Покуття, Галичина, Закарпаття, Слобожанщина, Волинь, Сіверщина. Отож етновиховний простір педагогічного навчального закладу є своєрідним синтезом системи ціннісних орієнтацій, традицій, звичаїв, світоглядних уявлень, етикету, фольклору загальноукраїнської культури. Відтак, у його створенні найважливішим завданням розглядаємо врахування відмінностей у житті й побуті представників різних етнічних груп у єдиному освітньому життєвому просторі задля пропагування загальнолюдських цінностей духовної культури українців.

Сучасне виховне середовище України часто руйнує традиційно укладені цінності, гальмує процеси міжпоколіннєвої трансмісії культури, стимулює формування бездуховного сурогату на ідеалах вестернізованої культури. Невипадково вітчизняні дослідники (І. Бех, Г. Васянович, О. Вишневський, І. Підласий, Г. Філіпчук та інші) акцентують увагу на поширенні в сучасному молодіжному соціумі негативних явищ (жорстокості, соціальної байдужості, відсутності патріотизму, цинізму, деструктивності поведінки, зухвалості тощо). Деякі вчені (А. Афанасьєв, Н. Іщук) пояснюють це наслідками сучасних геополітичних, духовних, інформаційно-психологічних та інших факторів впливу на українське суспільство, а також культурною експансією інших країн світу щодо нашої держави [1, с. 25].

Чи не найбільшою загрозою сучасного учня є “глобальна віртуалізація відірваного від світу суспільства Заходу, його тотальне занурення в інтереси ситого комфорту матеріального перенасичення, в штучно створені системи,

захоплення неприродними напрямками розвитку, які неминуче стануть злякисними” [3, с. 14–15]. Як бачимо, вчені застерігають від політичної абсолютизації і некритичного сприймання сумнівних цінностей західноєвропейського життя, що часто суперечать традиційним ціннісним орієнтаціям українців. Це ж саме можна констатувати про репортажі ЗМІ про діяльність у розвинених країнах світу сексуальних меншин, узаконення одностатевих шлюбів, проституції, надмірну емансипацію та вседозволеність молоді, інші. Ці приклади ілюструють, що світова спільнота в духовній сфері стоїть значно вище, молоде покоління цих країн уже готове до свідомого сприйняття й аналізу вражаючих фактів реального життя, диференціації цінностей. Водночас в Україні за радянських часів велась успішна боротьба з низкою описаних явищ, тому потужний інформаційно-психологічний вплив на свідомість і психіку громадян, зумовлює формування й розвиток чужих ідеалів і псевдоцінностей, непритаманних українському менталітету.

Г. Васянович глибоко переконаний, що в сучасному світі “сили зовнішньої і внутрішньої детермінації досягли катастрофічно згубних меж“, що особливо згубно відображається на молоді, котра через свій психофізіологічний розвиток найбільш сприйнятлива до явищ антикультури. Учений акцентує на ролі педагога, котрий покликаний допомогти студентам чинити опір псевдокультурі та аморальності, намагатись підвищити рівень їх самодетермінації [2, с. 9]. Водночас дієвим засобом протидії псевдоцінностям слугує громадська думка колективу. Приміром, споконвіків громадою засуджувались будь-які прояви бездуховності, соціальної байдужості. Згадаймо хоча б ”Катерину” Т. Шевченка, в якій бідна дівчина, котра осоромила родину, змушена була покинути рідне село через свій аморальний учинок.

Важливим аспектом виховної роботи в педагогічному навчальному закладі є залучення студентів до науково-дослідницької роботи з окресленої проблеми (магістерські, дипломні, курсові проекти, наукові статті), створення

індивідуальної бази даних з етнокультурних питань, активізація їхньої діяльності різноманітними груповими (тренінги, гуртки, клуби за інтересами, секції) та колективними (педагогічні читання, обговорення актуальних проблем, дискусії з етнокультурної тематики) формами роботи при викладанні гуманітарних дисциплін.

Чільне місце у системі професійно-педагогічної підготовки належить самостійній пошуково-етнографічній діяльності: дослідити особливості української вишивки свого краю; записати легенди та повір'я про працю, пов'язану з народними ремеслами та промислами, визначити їхнє місце у змісті шкільної освіти; зібрати колекцію старовинних господарсько-побутових речей (посуд, рідкісні знаряддя праці, побутове приладдя, декоративні вироби) та здійснити їхній історико-краєзнавчий аналіз; вивчити маловідомі трудові звичаї та обряди конкретного етносу, визначити їхні функції у вихованні сучасних дітей; систематизувати народну гумористичну творчість (пісні, вірші, анекдоти, приказки) та проаналізувати їхні виховні можливості.

Педагогічні принципи ефективного формування етновиховного середовища педагогічного навчального закладу – природовідповідності (концентр “Я – природа”), культуровідповідності (концентр “Я – культура”), гуманізації (концентр “Я – людина”), народності (концентр “Я – українець”), поліетнічності (концентр “Я – представник етнографічної групи” (подолянин, гуцул, бойко, поліщук...), полікультурності (концентр “Я – громадянин”), толерантності (концентр “Я – представник світової спільноти”) та ін.

Висновки. У моделюванні етновиховного середовища педагогічного навчального закладу першочерговим вважаємо: максимальне врахування природних здібностей особистості студента, його етнопсихологічних та індивідуальних особливостей, пізнавальних інтересів; спрямування на вивчення передусім власного історичного досвіду задля розвитку високої громадянської культури; орієнтацію на принципи демократії в організації освітньої діяльності

на національному ґрунті; поєднання родинних і регіональних національних традицій, звичаїв і обрядів задля наповнення життєвого простору елементами духовності; формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в полікультурному середовищі, вмінь розв'язувати й запобігати міжетнічним конфліктам; забезпечення умов для взаємозбагачення соціально-культурного досвіду виховання прогресивними педагогічними ідеями європейських націй і народів.

У нинішніх умовах не варто ідеалізувати етновиховну практику, адже ці традиції мають як позитивні, так і негативні моменти, оскільки були спрямовані на формування особистості, котра б відповідала цінностям певного історичного періоду. Освітній процес неможливий без інноваційного оновлення. У сучасному світі глобалізація детермінує асиміляцію культур, тому актуальним залишається питання забезпечення рівних умов для полікультурної освіти студентів різних держав, конструктивного співіснування людини зі Світом; формування соціального досвіду. Отож дієвим завданням підготовки сучасного майбутнього педагога є виховання в нього почуття громадянина Планети через почуття громадянина своєї держави з належним ставленням до рідної землі, мови, історії, релігії, культури, поваги до національних вартостей, державної символіки тощо.

1. Афанасьєв А., Іщук Н. Виховне середовище в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення [Текст] / А. Афанасьєв, Н. Іщук // Рідна школа. – № 6(942). – 2008. – С. 23–26.
2. Васянович Г. Вибрані твори: В 5-ти т. Т. 3: Педагогічна етика: навчальний посібник / Григорій Васянович. – Львів: Сполом, 2010. – 420 с.
3. Глобалізація і безпека розвитку : монографія / [Білоус О.Г., Лук'яненко Д.Г. та ін.]. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с.
4. Гуманистические воспитательные системы вчера и сегодня (в описаниях авторов и исследователей) / [ред.–составитель Е. Соколова, под научн. ред. док. пед. наук Н. Селивановой]. – М.: Пед. общ-во России, 1998. – 336 с.
5. Драгоманов М. П. Чудацькі думки про українську національну справу / М. П. Драгоманов // Вибране ("...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні") / М. П. Драгоманов ; упоряд. та авт. іст.-біогр. нарису С.М. Міщук ; приміт. Р.С.Міщука, В.С. Шандри. – К.: Либідь, 1991.– 688 с.

6. Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Виховний простір: сутність і технологія створення / В. Кириченко, Г. Ковганич // Постметодика. – 2009. – № 2 (86). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Postmetodyka/2009_2/kirichenko.pdf
7. Кремень В. Поступ до нової філософії освіти в Україні // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002 : [збірник наукових праць до 10-річчя АПН України] / Василь Кремень. – Частина 1. – Харків: ОВС, 2002.
8. Крутій К. Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини / К. Л. Крутій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrdeti.com/nauka.php?ar=1>.
9. Малиношевський Р. В. Взаємозв'язок понять “виховний простір” та “виховне середовище” [Текст] / Р. В. Малиношевський // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2009. – № 2. – С. 4–11.
10. Мудрик А. В. Роль соціального оточення в формуванні особистості підлітка [Текст] / А. В. Мудрик. – М.: Знання, 1979. – 39 с.
11. Нація і держава. Теоретико-методологічний та концептуальний аналіз / [за ред. Ю.І. Римаренка]. У 2-х т. — Київ-Донецьк, 1998. — 780 с.
12. Побережна Л. Л. Культурне середовище вищого навчального закладу як простір формування стилю і способу життя студентів / Л. Л. Побережна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/VKPI_fpp/2007-3-2/20_Poberegna.pdf
13. Приходченко К. Середовищний підхід до навчання та виховання молоді [Текст] / Катерина Приходченко // Шлях освіти. – 2010. – № 4. – С. 22–27.
14. Про затвердження Концепції національного виховання студентської молоді. Рішення Колегії МОН України від 25.06.09 року. Протокол № 7/2-4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/4310/
15. Радул В. В. Соціальна зрілість молодого вчителя : монографія /В. В. Радул. – К.: Вища школа, 1997. – 269 с.
16. Селиванова Н. Л. Современные представления о воспитании пространства [Текст] / Н. Л. Селиванова // Педагогика. – 2000. – № 6. – С. 35–38.
17. Сергеев С. Ф. Проектирование обучающих сред [Текст] / С. Ф. Сергеев // Шк. технологии. – 2006. – № 3. – С. 58–65.
18. Budnyk O., Blyznyuk T. Ethnic Education of Personality in the Context of European Integration // Wielokulturowość – międzykulturowość obszarami edukacyjnych odniesień / Pod redakcją naukową Alicji Szerląg. – Oficyna Wydawnicza "Impuls". – Krakow 2005, s. 17–28.

Олена Будник

**Етновиховне середовище педагогічного навчального закладу України:
теоретико-методологічний аспект**

У статті визначено теоретичні основи формування етновиховного середовища педагогічного навчального закладу України в умовах сучасних глобалізаційних процесів і міжкультурної інтеграції, здійснено аналіз змісту поняття "етновиховне середовище" та обгрунтовано орієнтовні шляхи етновиховання студентів у контексті їх професійної освіти.

Ключові слова: етновиховне середовище, етновиховний простір, педагогічні традиції, етновиховання, етнокультурні цінності народів світу, педагогічний навчальний заклад, професійна підготовка.

Елена Будник

**Этновоспитательная среда педагогического учебного заведения Украины:
теоретико-методологический аспект**

В статье определены теоретические основы формирования этновоспитательной среды педагогического учебного заведения Украины в условиях современных глобализационных процессов и межкультурной интеграции, осуществлен анализ содержания понятия "этновоспитательная среда" и обоснованы пути этновоспитания студентов в контексте их профессионального образования.

Ключевые слова: этновоспитательная среда, этновоспитательное пространство, педагогические традиции, этновоспитание, этнокультурные ценности народов мира, педагогическое учебное заведение, профессиональная подготовка.

Olena Budnyk

**The ethnic educational environment of Ukrainian pedagogical institutions:
theoretical and methodological aspects**

The article outlines the theoretical basis of the formation of the environment of ethnic educational pedagogical institutions of Ukraine in conditions of modern globalization and intercultural integration, the analysis of the term "ethnic educational environment" and given tentative ways ethnic students in the context of their professional training.

Key words: ethnic educational environment, ethnic educational space, pedagogical traditions, ethnic cultural values of the nations of the world, pedagogical institution, professional training.